Ilmub aastast 1999

KESKNÄDAL

Hind 0,78 €

ISSN 1406-9083

Nr 5 (884) 5. veebruar 2014

RAHVA POLIITIKALEHT

Ettevõtjad on vihased

KANNATUS KATKEMAS: Jaan Männiku sõnul jookseb Eesti inimestest enne tühjaks, kui riik oma pisikese majanduskasvuga 20-30 aasta jooksul vaesusprobleemi leevendab. Vaja on tegutseda kohe ja seda eelkõige maksupoliitika kaudu! Männik nimetab seetõttu 2014. aastat kaotatud poliitika-aastaks. *Foto: Indrek Veiserik*

31. jaanuaril Tallinnas Poska majas korraldatud majanduskonverentsil "Eesti majanduse väljavaated 2020. aastatel" esinenud majandustegelased väljendasid pessimistlikke seisukohti. Tunti muret riigi konkurentsivõime järjepideva vähenemise üle võrreldes naaberriikidega ja öeldi otse välja: meie praegused riiklikud poliitikaloojad on kaotanud ambitsioonid ja fookuse.

INDREK VEISERIK

Lugtmeijer: Tallinna sadam langeb

Transiidiärimehe Arnout Lugtmeijeri sõnul on Tallinna sadam jäänud naabritest maha, viga on poliitilises nõrkuses ja ambitsiooni puudumises. Ärimees ütles, et logistika ja transport on oluline osa Eesti majandusest, andes SKP-st koguni 16%. Valdkonnas töötab ligi 33 000 inimest ning see toob aastas riigile sisse 2,55 miljardit eurot. Samas võiks olukord olla tunduvalt parem.

„Kümne aastaga on Läänemere idaosa sadamaid läbiv kaubamaht kasvanud peaaegu kaks korda, 172 miljonilt tonnilt 344 miljonile. Kuid Tallinna sadam on piirkonna kümne suurema sadama arvestuses langenud teiselt kohalt seitsmendaks. Sadamad on Eestis igal pool teinud suuri pingutusi ja investeeringuid. Probleem ei ole selles. Asi on aetavas poliitikas, puuduvas ambitsioonis, eesmärkide puudumises," ütles Hollandi ettevõtja Tallinna ja Keskerakonna korraldatud konverentsil.

Riigijuhid ja ettevõtjad peaksid kokku istuma ning Lugtmeijeri sõnul koostööd tegema, selleks et Eesti ja eriti Tallinna sadama positsioon taas tõuseks. Ühe võimalusena näeb ta sadamate andmist kohaliku omavalitsuse haldusalasse. „Siis tunnevad kohalikud omavalitsused enam vajadust sadamatega koostööd teha. Hollandis on see justnimelt nii," ütles Lugtmeijer.

Männik: Eesti jookseb inimestest tühjaks

„Riigil on vaja visiooni, millega tegutseda, ja väljarände küsimusel on siin suur osa," rääkis endine Eesti Panga nõukogu esimees Jaan Männik.

„Valitsuses see teema justkui blokeeritakse, kuid tegelikult peaks olema lahenduse otsimine prioriteet.

Loe veel lk 3

Enn Eesmaa: Oleme Ukraina pärast mures

Riigikogu väliskomisjon võttis 30. jaanuaril konsensuslikult vastu avalduse demokraatliku Ukraina toetuseks. Komisjoni istungil osalesid esimees Marko Mihkelson, aseesimees Enn Eesmaa, liikmed Jevgeni Ossinovski, Juku-Kalle Raid, Andre Sepp, Imre Sooäär, Vladimir Velman ja Rein Lang (Margus Hansoni asendusliikmena).

Konsensuslikult – tähendab, avaldus võeti vastu kõigi istungil osalejate üksmeelsel heakskiidul. „Riigikogu väliskomisjon avaldab kaastunnet Ukraina kokkupõrgetes hukkunute omastele ja kinnitab, et Eesti on alati toetanud Ukraina rahva püüdlusi rahvusliku ühtsuse saavutamise, demokraatliku ning õigusriigi põhimõtteid järgiva ühiskonna ülesehitamise suunas," kõlab avalduse avalõik.

Edasi seisab avalduses, et meie väliskomisjon kutsub kõiki konflikti osapooli hoiduma vägivallast ja lahendama erimeelsused demokraatlikule õigusriigile kohaselt läbirääkimiste jm rahumeelsete poliitiliste vahendite abil.

Kesknädal palus Ukraina kriisi teemat kommenteerida väliskomisjoni aseesimehel ENN EESMAAL *(pildil).*

„Riigikogu väliskomisjon töötas avalduse kallal põhjalikult. Algselt initsiaatorite poolt mõeldud Riigikogu avaldusest

sai lõpuks väliskomisjoni avaldus, mis enamusele on vastuvõetavam. Poliitiline kallutatus muutus ühistööna tasakaalustatud tekstiks, milles väljendame muret ja lootust olukorra normaliseerumisele läbirääkimiste teel. Seis Ukrainas ja Kiievis muutub ju iga päevaga ning üha raskem on öelda, kumb osapooltest ajab õigemat asja.

Seda enam, et osapooli on rohkem kui üks. Neist nii mõnigi on pigem huligaansusele ja koguni provokatsioonidele õhutav liikumine. Arvan, et Euroopa Liit on oma liidrite suu läbi suhtunud sündmustesse Ukrainas osavõtlikult, kuid pooli täpsemalt valimata.

Loomulikult on kõik mures praeguse asjade seisu pärast. Senised seitse surmajuhtumit võivad paraku traagilist lisa saada, ja siis on rahumeelseks lahenduseks veel vähem võimalusi. Hukkunuid on ju nii meeleavaldajate kui ka ametlike korravalvurite seas.

Ukraina võimude senised katsed pingeid vähendada on takerdunud meeleavaldajate kindlasse vastuseisu. Kiita tuleb leedulaste abivalmidust, sest Vilniuse haiglates on tänaseks ravil juba kolm meeleavaldajat, keda väidetavalt on võimude käsul piinatud ja alandatud. Euroopa Liidu tõelise teoreetilis-ideoloogilise olemuse praktiliseks tõestuseks on see poliitilistest üleskutsetest ja avaldustest isegi olulisem," arvab Eesmaa.

Juhtkiri

Sotšis võib Eestit oodata vaid pauk luuavarrest

JAAN MÄNNIK
Riigikogu Keskfraktsiooni pressinõunik, spordisõber

Reedel algavad XXII taliolümpiamängud tõotavad eestlaste jaoks tulla üsna kummalised. Arvestades, et viimaselt kolmelt taliolümpialt oleme kogunud seitse medalit ning võitmine on muutunud justkui normiks, tõotavad tänavused mängud tulla senistest erinevad. Lootus Venemaalt medaliga naasta puudub. Praeguses koondises ei ole ühtegi sportlast, kes oleks võitnud medali täiskasvanute tiitlivõistlusel. Viimane olümpial medalita jäämine juhtus 1998. aasta Nagano olümpiamängudel, kuid siis oli Eesti suusakoondis alles teel tipu poole. Toona Jaapanis saavutatud 6. ja 8. koht tõid kaasa tõelise rõõmupeo. Kui keegi tänavuses koondises suudaks Mae ja Veerpalu 16 aasta taguseid vägitükke korrata, oleks tegemist imega.

Kes siis on meie olümpialootused? Eestit esindab 25 sportlast. Murdmaasuusatajaid läheb radadele seitse, kahevõistlejaid kolm, suusahüppajaid kaks, laskesuusatajaid üheksa, kaks mäesuusatajat ning iluuisutajad Jelena Glebova ja Viktor Romanenkov.
Suurimad lootused võibki vast panna Glebova habrastele, kuid kogenud õlgadele. Euroopa meistrivõistlustel karjääri parima – seitsmenda – koha saanud Glebova

KESKMÕTE: ***Kui omadel medalilootus puudub, hoidkem põialt teistele. Miks mitte toetada eesti päritolu Kanada murdmaasuusatajat Len Väljast.***

on uue treeneriga harjutades kvaliteeti kasvatanud. Neli aastat tagasi sai ta Tallinnas EM-il kümnenda koha, kuid Vancouveri OM tõi veidi pettumust ja kõigest 21. koha. Sotšis ehk teeb Jelena oma karjääri parimad olümpiasõidud ning ideaalse õnnestumise korral võib konkureerida kohale esikümne piirimail.

Unustada ei tohiks ka meie senist paraadala – murdmaasuusatamist. Olgugi et ajakirjanduses maalitakse suusatajate šansse enamasti tumedates toonides, tasub neid siiski analüüsida.
Sprinterite kindla esinumbrina läheb mängudele 2011. a Oslo MM-i kuues mees Peeter Kümmel. Eelmise olümpia 14. koha omanik on kahtlemata võimeline sõitma vähemalt poolfinaali.
Murdmaameeste liidrina läheb Sotši Aivar Rehemaa. Sportlane tõdes hooaja alguses ise: „Kõiki mu paremaid tiitlivõistluste etteasteid, nii juunioride MM-i kullavõitu kui ka kahe MM-i esikümnekohti on osa inimesi pidanud pauguks luuavarrest. Üritan ka Sotšis luuavarrest pauku välja võluda.“ Kunagine juunioride maailmameister on meie kolmas ja (suurüllatusi kõrvale jättes) viimane lootus esikümne kohale.

Kui omadel medalilootus puudub, hoidkem põialt teistele. Miks mitte toetada eesti päritolu Kanada murdmaasuusatajat Len Väljast, kes võib õnnestumise korral teatesuusatamises medali võtta? 25-aastane Torontost pärit Väljas on justkui oma poiss! Suurimaks eeskujuks peab mees muuseas Andrus Veerpalut.

Alati võime toetada lähinaabreid. Silm tasub peal hoida Soome meeste hokikoondisel. Ka lõunanaabritel on kindlad medalimehed Sotši saadetud. Võib üsna rahuliku südamega väita, et meeste skeletonisõidus võtavad lõunanaabrid vähemalt ühe medali, kui mitte koguni kaksikvõidu. Martins Dukurs on Sotši talimängudel Baltimaade suurim medalinõudleja, olles 2009. aastast alates võitnud kokkuvõttes kõik MK-sarjad. Tema suurimaks konkurendiks Venemaal võib pidada vanemat venda Tomassit. Nii saaksid meie spordifännid rõõmustada naabrite medalivõitude üle.

Sotši mängud ei lähe ajalooannaalidesse kindlasti Eesti edukaima olümpiana. Aga tulevik tundub helgem. Juunioride klassis on medalivõitjaid peale tulemas nii laskesuusatamises kui ka kahevõistluses. Üksjagu elevust on tekitanud 11-aastane *freestyle*-suusataja Kelly Sildaru, keda on juba tituleeritud tulevaseks olümpiavõitjaks.

Meie koondise esinemist Sotšis tuleb jälgida ootusärevalt, kuid teatud reservatsiooniga, et võimaliku läbikukkumise korral poleks suurt pettumust. Kui olete teleri ees emotsioonide päevanormi täis saanud, siis minge ja tehke ise sporti! Suusad alla või lapsega kelgumäele.

KESKNÄDAL

Aadress: 10130 Tallinn, Toom-Rüütli 3/5
Tellimine ja levi: 6 177 717

Peatoimetaja Urmi Reinde	urmi@kesknadal.ee	**6 274 583**
Uudistejuht Indrek Veiserik	indrek@kesknadal.ee	**6 274 571**
Toimetaja Tiit Maksim	tiit@kesknadal.ee	**6 273 465**

Toimetus käsikirju ei tagasta. Kesknädalas ilmunud artiklid väljendavad nende autorite arvamust, mis ei pruugi kokku langeda toimetuse omaga.

Levi AS Express Post ja AS Eesti Post.
Lehte kirjastab MTÜ Vaba Ajakirjandus

NÄDALA NUPUD

VEB Fond ei sure

3. veebruari Äripäev avaldas ajakirjanik Katariina Krjutškova artikli „Riiki ähvardab suur kahjunõue“, viidates sellele, et „VEB Fondi sertifikaadiomanikud saatsid Euroopa Inimõiguste Kohtule kaebuse, milles nõuavad riigilt ligi 300 miljoni euro väärtuses kahju hüvitamist“. Ilmselgelt on mõeldud, et sõna *riigilt* tähendab antud kontekstis *Eesti riigilt*.
Äripäev märgib, et kaebus esitati Euroopasse juba 2013. a mais. Avalikuks sai see aga hiljuti Riigikogu VEB Fondi uurimiskomisjoni kodulehel.
VEB Fondi sertifikaadiomanikke esindab advokaat Indrek Leppik ***(pildil)***. Tema sõnul tuli Euroopa kohtusse pöörduda seepärast, et Eestis on VEB Fondi asjus jõus kaks teineteist välistavat kohtuotsust: Tallinna ringkonnakohtu otsuse järgi vastutab riik ja peab määrama hüvitise nendele isikutele, kelle pangakontod Eesti riik VEB Fondi tõstis. Teise otsuse on teinud aga Riigikohtu üldkogu, ja selle järgi riik ei vastuta.
Kui Kesknädal on palju kirjutanud sellest, et pika valitsuskogemusega Reformierakond on saatnud oma staažikad poliitikud riigileivale (Märt Rask, Andres Lipstok, Margus Allikmaa, Maret Maripuu, Signe Kivi, Mait Klaassen ja küllap teisigi), siis nüüd lugesime esimest korda mustvalgel Äripäevast, et VEB Fondi sertifikaadiomanikud ei usalda Riigikohtu otsust, kuna see tehti endise reformierakondlase Raski osalusel, ja seega ei pruukinud otsus olla erapooletu.
„Kaebajatele õiglaste väljamaksete tegemise korral riigieelarvest oleks Eesti ajakirjanduses niigi skandaalseks kujunenud VEB Fondi teema mõjunud veelgi laastavamalt Reformierakonna mainele, mille endine aktiivne tipp-poliitik oli asja eesistuja ja Riigikohtu esimees Märt Rask,“ kirjutasid kaebajad.
„Pange tähele – VEB Fondi asi läheb haisema,“ ennustas üks tuntud õigusanalüütik Kesknädalale juba mitu aastat tagasi. Täna on see aeg käes. Krjutškova meenutabki juba, et 1999. aastal rahastati Reformierakonna Riigikogu-valimisi teadmata päritolu rahaga, Ajakirjanik ei jäta märkimata kurikuulsat „rahamasinat“ R-Hooldust – firmat, mille juhatuse üheks liikmeks oli samuti Rask, aga ülejäänud olid Kallas ja Lipstok. 15 aastat järjepanu võimul olnud erakonna rahastamise ümber kired, nagu näeme, ei vaibu.
Kesknädala lugeja aga võiks lisaks Äripäeva käsitlussuunale mitte unustada, et see ajaleht on ennast korduvalt nimetanud IRL-i toetavaks koosluseks. Niisiis jällegi „sõda Leipzigi linna all“ ehk koalitsiooni sisetülid avalikkuse ees.

Simson: valitsus teeb maksukingitusi vaid jõukamatele

Riigikogu rahanduskomisjoni liige ja Keskfraktsiooni esimees Kadri Simson (***pildil***) ütles, et praegu on viimane aeg kinnitada 2015. aasta tulumaksuvaba miinimumi kasv seadusega. Valitsus on korduvalt lubanud miinimumi tõsta, kuid pole teinud seda viimase viie aasta jooksul sendigi võrra.
„Tulumaksuvaba miinimumi tõus toetaks väiksema sissetulekuga inimesi otse. Möödunud aastal taganes valitsus oma lubadusest seda tõsta, sest riigieelarve arutelude käigus raha ei leitud.
Kui vähendada kas või ühe protsendipunkti võrra tulumaksumäära, võidab miinimumpalga saaja vaid natuke vähem kui kaks eurot, keskmise palga saaja 7,49 eurot ning näiteks peaminister ligi 50 eurot kuus,“ selgitas Simson, kes leiab, et tavakodanikul on hoopis rohkem kasu miinimumi tõstmisest kui maksumäära langetamisest.
„Planeeritav maksumuutus on järjekordne näide tänase koalitsiooni poliitikast, kus maksukingitusi tehakse kõige jõukamatele. Kui 2006. aastal moodustas maksuvaba tulu alampalgast 66,7 protsenti, siis nüüd on see vaid 40 protsenti. Kui ka tänavu tulumaksuvaba miinimumi ei tõsteta, siis 2015. aastal moodustab see alampalgast vaid 36,9 protsenti. Taandareng ei ole aktsepteeritav.“
Kui see oleks Keskerakonna teha, asendataks praegu koalitsioonileppes sisalduv kavandatav tulumaksumäära vähendamine järgmisel aastal tulumaksuvaba miinimumi tõstmisega, millest võidaksid kõik palgasaajad võrdselt 88 eurot aastas. Keskerakondlased andsid selle ettepanekuga seoses rahandusminister Jürgen Ligile üle ka arupärimise. Muu hulgas soovivad nad teada ka seda, kas valitsusliidust poleks aus tunnistada, et ei tahetagi madalamapalgaliste olukorda parandada, vaid soovitaksegi inimeste netotulude ebavõrdsust suurendada.

HIIBUSE NÄDAL

GLOBAALSELT KÕRGELENNUKAS SUPERIDEE

Ettevõtjad on vihased

Algus esilehel

Väljarändel on paratamatult tagajärjed meie tööturule – tekib tööjõupuudus.“
Männik väljendas oma mõistmatust president Ilvese mõtteavalduse puhul, et Soomes töötavad meie kaasmaalased pole Eesti jaoks mitte kaotus, vaid pigem võimalus.
„Vaesuse vähendamiseks tuleb tegelda eelkõige majanduskasvu ergutamisega ja eesmärk peab olema 5% või rohkem. Majanduskasv peab olema valitsuse eesmärgiks.“ Männiku sõnul praeguse Eesti 1–2-protsendise majanduskasvuga kulub 20–30 aastat, enne kui vaesuseprobleem leevendub. „Selleks ajaks on Eesti tühjaks jooksnud,“ hoiatas Männik. 2014. aastat nimetas ta Eesti poliitikas kaotatud aastaks.
Männiku hinnangul saab riigi praegusi majandusprobleeme lahendada vaid maksupoliitikaga.
„Väljarände ja vaesuse vähendamiseks ning majanduskasvu suurendamiseks pean oluliseks, et riik oleks ettevõtlussõbralik, ning tugevdada tuleb ka kontrolli riigiasutuste üle – onupojapoliitikat on liiga palju. Loomulikult ei saa mööda ka sellest, et humanitaarainete inimesed liialt domineerivad reaalainete inimeste üle; see tasakaal on paigast ära. Selge on aga see, et riik peab oma eesmärgid paremini sõnastama,“ rääkis Männik.

Mõis: Ettevõtja ja töötaja maksukoormus võrdseks!

Ettevõtja Jüri Mõis väljendas praegu Eestis toimuva üle suurt muret. „Erakond, keda mina olen pidanud rongijuhtideks, ei tee tööd, vaid on tegelikult restoranvagunis ja kakleb omavahel,“ võrdles Mõis. „Üks ostab hääli, teine käib prokuratuuris. *Silvergate* polnud iseenesest veel midagi. Pärast seda läksid Eesti riigi juhtiva partei ninamehed riigiprokuratuuri lihtsalt valetama: et nad leidsid raha ämma kapist... See oli minu jaoks äratus, ohtlik olukord, mis tuleb lõpetada.“
Oma ettekandes keskendus Mõis sellele, mida teha, et 20 aasta pärast oleks siin rohkem talente. Et praegu, kus suur hulk inimesi elab toimetulekuraskustes, ei lase säärane keskkond paljudel oma talenti välja arendada.
Mõisa sõnul on töötajate ja ettevõtluse maksustamine Eestis hoopis erinev. „Eestis on loosung: ühetaolised maksud! Äkki tuleks selles suunas ka liikuda?“ märkis Mõis.
„Häbi tunnistada, aga mina olen alati öelnud, et miks te ettevõtjaid nii vähe maksustate. Töötaja maksab ju tulumaksu, sotsiaalmaksu, ravikindlustusmaksu – kokku 57 protsenti. Ettevõtja maksab oma marginaalsed maksud ära – 26 protsenti koos luksusmaksuga – ja muid muresid tal pole. Kogu maksuseadus tuleks kompleksselt ette võtta ja suundumus peaks olema see, et ettevõtja ja töötaja maksustamine võrdsustada. Praegu on see üle kahe korra ettevõtja kasuks. Räägitakse, et vaja on astmelist tulumaksu. Astmeline tulumaks on ammu olemas, ainult valepidi – ettevõtja kasuks ja töötaja kahjuks!“

SUUR HUVI: Majanduskonverentsil esinejaid kuulati suure huviga. Lisaks oli Tallinna Televisiooni portaalis kogu konverents otseülekandes jälgitav.

OOTAVAD RIIGIS MUUTUSI: Jüri Mõisa *(vasakul)* arvates tuleb ettevõtjaid enam maksustada. Arnout Lugtmeijeri *(paremal)* sõnul on Tallinna sadam jäänud naabritest maha, viga on poliitilises nõrkuses.

Rand: Üürikortermajad on arengu võti

Ehitusettevõtja Raivo Ranna hinnangul tuleks Eesti majanduse arengus tõsta olulisele kohale üürikortermajade rajamine, mis on Eesti arenguvõtmeks. Soodsate üüripindade olemasolul ei lahkutaks kodumaalt nii kergekäeliselt. „Kutsume talente tagasi, aga kuhu me nad paneme? Selline olukord ei kutsu kedagi tagasi,“ märkis Rand.
„Üüripinnal elamine on täiesti normaalne ja mõistlik, sest väga paljude inimeste, eelkõige noorte võimalused pole piisavad elamispinna ostmiseks. Üüripinnal elamine on tihti mõistlikum otsus, kui koormata end mitmekümneks aastaks suure laenuga,“ rääkis Rand. Ta rõhutas, et kuna eraettevõtjatel üksi ei tasu üürimajade ehitamine ära, siis koostöös riigi ja omavalitsustega oleks see võimalik. Üürikortermajade ehitamises kutsus ta üles eeskuju võtma ja kogemusi saama põhjanaabrite juurest Soomest, kus see on väga levinud.

Konverentsil pidasid ettekande ka **Enn Veskimägi, Oleg Harlamov, Heido Vitsur, Kalev Kallo** ja **Jaan Õmblus**.

Jahmatav tõik: 85 superrikkal samapalju vara kui poolel maailma rahval

The Sidney Morning Herald avaldas 21. jaanuaril Oxfami uuringu tulemused, millest selgub, et enamikku kogu maailma jõukusest valitsevad üksikud superrikkad. Vastavalt sellele uuringule kontrollib 85 superrikkurit sama suurt rikkusehulka kui pool maailma vaesemale poolele jäävast rahvastikust. See tähendab, et 85 inimesel on samapalju vara kui 3,5 miljardil.
Oxfam on 90 riigis tegutsev rahvusvaheline ühendus, mis asutati 1942. aastal Oxfordis ning otsib lahendusi vaesusest ja sellest tulenevast ebaõiglusest ülesaamiseks. Oma uurimistulemused avaldas *Oxfam* eelmisel nädalal Davosis toimunud Maailma Majandusfoorumi ajaks, et seal osalevad ühiskonnategelased tõsiselt teadvustaksid suurt majanduslikku ebavõrdsust. Uuringust selgub ka, et ülirikkurid mitte üksnes pole hiljutisest globaalsest majanduskriisist toibunud, vaid nende jõukus on meeletult suurenenud.
Samuti ilmnes, et 1% maailma kõige rikkamate inimeste vara võrdub 110 triljoni dollariga. Seda on 65 korda enam, kui poo-lel maailma rahvastikust vara kokku. 85 rikkaimat kontrollivad 1,7 triljonit dollarit – samapalju kui alumisse ossa jääv pool maailma elanikkonnast.
The Sidney Morning Herald tunnistab, et poliitiliste jõudude poolt pole sisuliselt tehtud midagi peatamaks trendi “rikkamad rikkamaks“. Otse vastupidi – tuli välja, et globaalse finantskriisi järgsed valitsuste „kasinuskavad“ ja keskpankade kokkuhoiutegevus muutsid rikkaid üüratult rikkamaks. Näiteks USA-s haaras 1% jõukamatest 95% finantskriisi-järgselt aastail 2009–2012 toodetud rikkusest endale, samal ajal kui vaesed inimesed muutusid veelgi vaesemaks.

KÜÜNED ENDA POOLE: Ülirikkurid mitte üksnes pole hiljutisest globaalsest majanduskriisist toibunud, vaid nende jõukus on meeletult suurenenud.

Vastavalt Oxfami uuringule arvab enamik USA-s, Suurbritannias, Hispaanias, Brasiilias ja Lõuna-Aafrikas elavatest inimestest, et seadused ja riiklikud regulatsioonid on kallutatud rikkurite kasuks. Maailmas iga 7. inimene 10-st elab riigis, kus majanduslik ebavõrdsus on 30 aasta jooksul suurenenud, selgub samast uuringust.
Raporti autorid tunnevad muret, et säärased trendid tõsiselt ja kõikehõlmavalt ähvardavad poliitilisi ja majanduslikke süsteeme. Näiteks ei pruugi kõik kodanikud enam saada võrdset poliitilist esindatust.
Praegune superrikkurite klass on ära unustanud olulise tõe– selleks, et kõigil hea olla oleks, tuleb rahvale jagada tsirkust ja leiba. Valitseda küll tahetakse, kuid materiaalset heaolu jagada mitte. Just elanike teadmatuse tõttu ja tänu varjatusele on seni suudetud enamik maailma varadest enda kätte koondada. Samas on ajalugu tõestanud, et oma vara rahvaga jagada mitte sooviv eliit on varem või hiljem kukutatud.
Ilmselt läheb nii ka seekord – interneti lai levik aitab selleks veelgi kaasa. Mida suurem hulk maailma rahvastikust saab teadlikumaks, et lõviosa jõukusest kuulub väikesele elitaarseltskonnale, seda tõsisemaks muutub suurte rahutuste ja ulatuslike revolutsioonide tõenäosus.

Indrek Veiserik

Terane mõte

„See, et Eestit valitsevad parempoolsed erakonnad, kes Savisaarele säru teevad, pole enam samuti mingi eelis, sest paljud noored ei mäletagi enam, millal Savisaar viimati võimul oli, ning väidetav parempoolsus pole samuti enam mingi parempoolsus.“

Võrumaa Teataja ajakirjaniku Inno Tähismaa sõnul ei saa Eesti riik ega tema valitsejad vanamoodi enam jätkata.
(26. jaanuar, innojairja.blogspot.com)

Raudtee on inimeste jaoks

Tänavu Eesti raudteedel sõitma hakanud uued diiselrongid on toonud elevust paljudele ja mitmele poole. Paraku läheb see kõik Võrumaast kaarega mööda, kuna siia ju rongid, ei vanad ega uued, enam ei sõida.

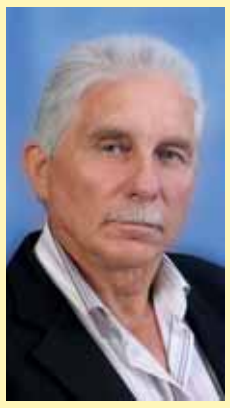

TOOMAS PAUR
Võru linnavolikogu liige, Keskerakond

Uute diiselrongide saabumise segadus näitab ilmekalt, kuidas asjad Eestis kipuvad käima: enne tehakse ära, ja siis hakatakse mõtlema, kuidas vigu parandada. Saaks ehk ka õiges järjekorras, kui kõrged ülemused suudaks näha inimesi, kelle igapäevast elu nende otsused mõjutavad.

Riik on teinud diiselrongide hankimiseks 96 miljoni euro suuruse investeeringu, kuid inimeste jaoks on see esmalt kaasa toonud segaduse, mis ähvardab suvel, mil hakkavad kehtima ka uued sõiduplaanid, kasvada veel suuremaks. Siis selgub, et harjumuspärastes jaamades rong enam ei peatugi, vaid jätab inimesed teenusteta, mille eest nad maksumaksjatena on tasunud.

Võrumaa inimestele on niisugune olukord tuttav – liinivõrgu optimeerimise ja efektiivsemaks muutmise sildi all lõpetati 2001. aastal reisijatevedu Piusa–Võru–Valga liinil. Selle otsusega võttis valitsus inimestelt võimaluse sõita harjumuspärasel viisil maakonnakeskusse nii Võrukui ka Valgamaal. See kiirendas väljarännet piirkondadest, kus elu suuremal või vähemal määral sõltus reisirongist, halvendas kõvasti ettevõtluse laienemist. Reisirongiliikluse puudumine on tänini Võrumaa üks suuremaid arengupidureid.

Reisijateveo lõpetamine kiirendab väljarännet neist piirkondadest, kus elu suuremal või vähemal määral sõltub reisirongist, ning halvendab kõvasti ettevõtluse laienemist.

IRL raudtee kallal

Tollal oli võimul Mart Laari valitsus ning raudtee üle otsustas isamaaliitlik teede- ja sideminister Toivo Jürgenson. Sama seltskond võttis nõuks ka Eesti Raudtee enamusosaluse müüa välismaalastele. Nüüd vastutab raudtee valdkonna üle Isamaaliidu järeltulija IRL – majandus-ja kommunikatsiooniminister Juhan Partsi isikus. Taas näeme probleeme, mille on põhjustanud halb asjakorraldus ehk suutmatus teha tööd, mille eest ministrile palka makstakse. Paistab, et raudtee haldamine käib selle erakonna poliitikutel üle jõu.

Kuid Eesti raudteel on olnud ka paremaid päevi. Keskerakondliku majandus- ja kommunikatsiooniministri Edgar Savisaare juhtimisel algas Koidula piirijaama ehitamise ettevalmistus ja osteti tagasi Eesti Raudtee. Need olid põhjapanevad otsused Eesti raudteevõrgu ja ühistranspordi arengus.

Ühistranspordi võimalikult hea kättesaadavus on olnud Keskerakonna prioriteet. Seepärast on huvitav võrrelda: kui Tallinnas on ühistransport elanikele tasuta ja kasutajad on sellega rahul, siis riigis tervikuna, kus võim on olnud valdavalt paremerakondade käes, on ühistransporditeenus ajapikku muutunud halvemaks. Näiteks Kagu-Eestis on reisirongiliiklus lõpetatud ja kui 2001. aastal lubati see asendada parema bussiühendusega, siis ajajooksul on ka bussiliine pigem kinni pandud. (Tõsi, Võrus on bussisõit pensionäridel tasuta.)

Toome rongiliikluse tagasi!

Ajalugu tõestab, et Keskerakond suudab pakkuda lahendusi, mis toovad kasu eeskätt inimestele ja tervikuna kogu meie riigile, mitte vähestele väljavalitutele. Inimesed mõistavad seda, sest ega muidu oleks Keskerakond taas populaarseim poliitiline jõud.

Fakt, et Keskerakonna juhtimisel on ühistranspordi kasutamine Tallinnas märgatavalt kasvanud, sisendab usku, et seda valdkonda on ka mujal Eestis võimalik paremini korraldada ja suurendada kasutajate arvu.

Võrumaal tuleb aga alustada peamisest – taastada reisirongiliiklus Koidula–Võru–Valga liinil. Muidugi on võimalik see algatus statistikaga n-ö ära tappa ja öelda, et „pole reisijaid, kes rongi kasutaks“. Ei saagi olla, kui juba üle kümne aasta rongid ei sõida!

Nüüd, kus riik on ostnud uued rongid, on igati põhjendatud, et ka Võrumaal saaks neid kasutada. Olgu siis etteveoks Koidulasse ja Valka või siis sõitmiseks maakonnakeskuse ja kodupaiga vahel. Mida paremad on kohalikud liikumisvõimalused, seda vähem kolitaks Võrumaalt ära!

Lihtne on öelda, et rongiliikluse taastamine maksab palju. Nõnda on võimalik põhjendada iga tegematajätmist. 2001. aastal põhjendati ka Eesti Raudtee erastamist sellega, et riik olevat halb peremees.

Tegelikult riik ei ole halb peremees; lihtsalt vahel on riigis võimul kehvad peremehed.

Räägime rahast!

Keskerakonna Lasnamäe seeniorsektsioon korraldab kohtumise, kus osalevad tuntud telemees ANDRES RAID ja Lasnamäe Centrumi juht REIGO ABRAMS.

Räägime rahast – raha kasutamisest, hoidmisest ja kõigest, mis on huvitav ja kasulik teada.

Kohtumine toimub neljapäeval, 13. veebruaril kell 14 Pae tn 19.

Korraldaja: Pille Lövend

Mure õnnetu

Teleris nähtud tulelõõm Ukraina pealinnas ja põlevate autokummide mürgine hõng tungiks juba nagu meie endi tuppa. Kui õõvastav see kõik on ja kuidas see puudutab kaudselt meid kõiki, ükskõik kuidas ka jaanalinnu kombel pead liiva peita!

ANNE RATMAN
ajakirjanik, Ida-Virumaa

Ja see kõik toimub ühes maailma ilusamas linnas! Kuidas tõuseb käsi SELLEKS?! Tahaks hüüda: mida te, koletised, teete!?

Nüüd lõõmab kaunis linn, mattudes musta paksu mürgise suitsu sisse, mida ei peata miski. Vähe sellest, poisiklutid pilluvad tulle rehve juurde, et õhk veelgi mürgisem oleks. Tuletõrjet ei lasta ligi. Masendav ja koletu, kui abitud ollakse toore jõu ees...

Siin ei tule süüdistada ärahullutatud ja kinnimakstud noorukitekampa, vaid neid, kes niite tõmbavad. Süü lasub tõde moonutavatel meediakanalitel nii seal kui ka meil, kogu maailmas. Eesti ametlikust meediast pole ammugi enam võimalik midagi teada saada, ja ega teda eriti ei usutagi.

Kuid meil on ikkagi e-ajastu – info levib ka meediata. Inimesed teavad täpselt, kes tegelikult uusi kriisikoldeid organiseerib.

Euroliit: kes võidab, kes kaotab?..

Aga 40% Ukraina rahvast ei tea veel, misasi üldse on Euroliit, mida nad sinna minnes kaotaksid, mida rahvas Euroliidult saaks. Meile on kahjuks see kõik tuttav: võitsid ainult sinna saadetud ametnikud, kohalik klikk ja nende kannupoisid; rahvale jäid kaela sanktsioonid, euronormid, oma majanduse ja panganduse häving, aegunud ja mittekvaliteetsed kaubad.

Euroraha tulekuga õhenes krooniaegne rahakott vähemalt kolm korda. Euroopasse saab küll tööle sõita, kuid kellena seal töötataks? Rahavoodki, mis sealt saadud, on sumatud betoonisse ja kuritegelikku asfalti. Raevukalt raiutakse (küllap euronormide kohaselt?) maha puid, ja seda kõikides Euroliidu linnades.

Ukraina on suur suutäis

Kes on kõige selle taga, kes teeb teoks „värvilisi“ mässe?

Otsustavalt on nüüd asutud suurima suutäie – Ukraina – kallale, mis on äärmiselt tähtis seekord tingimata alla neelata. Kuuldavasti on edasi kavas minna Valgevene peale, kus praegu rahvas on eluga rahul. Tahetakse nende Batka allutada, ja nii saaks kaks kärbest ühe hoobiga. Kaks suuremat slaavi rahvast oleks Venemaast lahti kistud ja tee Venemaa alistamiseks valla – Siberi rikkused ei anna ju asu. Nemtsovid ja Kasparovid ja muud nendesarnased sullerid ootavad ainult tegutsemisse asumise hetke. Väga tuttav käekiri: rahutuste kolle on olemas, jääb üle vaid kolmandat maailmasõda edukalt jätkata ja lõpule viia... Rääkimata sellest, mida tehti idamaades, kui „hea onu“ sildi all hävitati iidseid väär-

KAUNIS LINN: Kõigile, ke
Hreštšatik on aga lausa suur

Vello Leito: Ukrainast ei

„Ühinenud Euroopa ehk Euroopa Liit, mille tegutsemismallis on põnevalt ja loominguliselt omavahel ristatud sireen boaga, on lõpetanud laienemise arengufaasi ja idalaienemine pole enam objektiivsetel põhjustel võimalik. Kui piltlikult väljenduda, siis sireen vaikib, sest repertuaar sai otsa – kõik on aru saanud, et ülemlaul demokraatiale, majandusõitsengule jne on olnud vaid õhuvõnked; tegelik võimu teostaja on boa, kes aga muud keelt ei mõista kui teiste ärakasutamine,“ kirjutas Eesti Iseseisvuspartei esimees Vello Leito 26. jaanuaril oma partei kodulehel, analüüsides Ukrainas kulgevat kriisi.

Eesti Iseseisvuspartei esimehe väitel järgnesid varajasemates idalaienemise faasides sellisele „äravajumisele“ varjatud repressioonid, ülesostmised, agentide riiki saatmine jne kuni sõjalise jõu kasutamiseni.

Euroliit läks ülbeks

„Ukraina puhul on kõik meetmed juba äraproovitud kuni otsese sisemässu õhutamiseni, mida ühinenud Euroopa küll kõlavalt oranžiks revolutsiooniks nimetanud on. Oranž või punane, vahet pole, esimese hooga oranži revolutsiooni nr 1 tagajärjel oligi Ukraina lähedal riigi majanduse kollapseerumisele ja sedakaudu EL-i konksu otsa sattumisele. Kuid läks kergemalt, kohaliku käsilase Viktor Juštšenko ja USA/IMF saadiku Timošenko riigipööramiskatse ei õnnestunud, riigi poolitamine samuti mitte ja valitud president Janukovitš on saanud hingetõmbeaega, mis nüüd aga on otsa saamas,“ toonitab Leito.

Ta toob välja, et Euroopa Liit oma senises võitmatuse-usu ekstaasis hakkas Ukrainat lausa labaselt šantažeerima. Ukraina võimud algselt lootsid, et neile kompenseeritakse seoses Euroliidu assotsiatsioonikõnelustega ja vabakaubandustsooni loomisega tekitatud kahju. Ukraina kaubandussaldo ELiiduga on 10 miljardi euroga miinuses.

Leito nendib, et Ukraina peaministri Azarovi sõnutsi sünnitas kompensatsiooni nõudmise idee Euroopa poliitikute käitumine ajal, mil Ukrainal tekkisid Euroliidult abi palu-

mise tõttu probleemid Venemaaga.

Lisaks keeldus Euroliit suurendamast Ukraina majanduse jaoks vajalike toodete impordi mahtu.

„Lõpuks nii läkski, et isegi kerjaval Ukrainal sai mõõt täis, ta loobus geopoliitiliselt väärakast assotsiatsioonilepingust ELiiduga ja rakendas loogilise lahenduse Venemaa

Kiievi pärast

s on Kiievis käinud, meeldib see linn ja ukrainlaste külalislahkus. Peatänav rejooneline. *Foto: http://auto.tsn.ua/news*

tusi Bagdadis. Hävitati ka seda, mis oli püha kõigile, ainult mitte rahahaidele.

Vene vaimsust väärata ei suudeta

Eesti inimene võiks juba aduda, et Venemaa ei ole Eesti vaenlane. Meile oleks rahulikum mitte uskuda pahatahtlikke. Vene riigil on praegu palju tähtsamat teha.

Sellistel juhtudel meenub mulle alati, et kõige suuremaks rahavõimu vaenlaseks olevat „kurikuulus“ VENE VAIMSUS, mida kuidagi ei suudeta lõplikult väärata.

Ka üleilmsetelt telekanalitelt saab kuulda, et uus maailmajõud olevat Hiina ja Venemaa liit. USA võlga Hiinale mõõdetakse triljonites, mida ta iialgi tagasi maksta ei suutvat.

Miks joostakse meil USA-sse nõu küsima? Eestlane võiks enda harimiseks peale oma meediatorude kuulda võtta ka muid kanaleid. Kuulata, mida räägib maailm!

saa Vana Euroopa vasalli

tolliliidu kasuks, kuhu hakkavad tulevikus kuuluma peale Venemaa veel Ukraina, Valgevene, Kasahstan ja Armeenia. Alates 2015. aastast

Vello Leito: ***Esimese hooga oranži revolutsiooni nr 1 tagajärjel oligi Ukraina lähedal riigi majanduse kollapseerumisele ja sedakaudu EL-i konksu otsa sattumisele. Kuid läks kergemalt, kohaliku käsilase Viktor Juštšenko ja USA/IMF saadiku Timošenko riigipööramiskatse ei õnnestunud, riigi poolitamine samuti mitte ja valitud president Janukovitš on saanud hingetõmbeaega, mis nüüd aga on otsa saamas.***

on plaanitud tolliliit asendada majandusliiduga,“ kirjutab Leito.

Venemaa on Ukrainale kasulikum

17. jaanuaril sõlmisid Venemaa ja Ukraina president kokkuleppe 15 miljardi dollari suuruse laenu ja gaasihinna olulise alandamise kohta.

Vene *Gazprom* ja Ukraina *Naftogaz Ukrainõ* allkirjastasid Vene–Ukraina 2009. aasta gaasileppe täienduse, mille kohaselt *Gazprom* müüb edaspidi Ukrainale gaasi senise 400 dollari asemel 268,5 dollariga tuhande kuupmeetri eest. Uus gaasilepe aitab Ukrainal säästa aastas seitse miljardit dollarit.

„Siinkohal peaks olema juba enesestmõistetav, et jutt EL koostöö kasulikkusest ei maksa midagi vältimaks kaost, mille seeme pandi maha juba oranži revolutsiooniga nr 1,“ kirjutab Leito.

EL-i järjekordne strateegiline kava „idalaienemisest“ kukkus Ukrainas läbi – leiab Eesti Iseseisvuspartei esimees.

„Plaan oli nagu ikka kaheastmeline: algselt tekitada majandus- ja sotsiaalne kaos, ning seejärel sundida Ukraina Euroopa Liitu. Aga gaasi hinna langetamine Venemaa poolt ning mainitud laen võimaldas vältida vahetut sotsiaalset kaost ja riigi pankrotti, Euroopa Liidu „helge, kuid kauge tulevik“ näljahädale lahendit ei saa ju pakkuda, mis siin mõelda,“ kirjutab Leito.

„Ent Ukraina ühepoolsele otsusele järgnes ootamatult raevukas reaktsioon Euroopa Liidu poolt, seda nii diplomaatilisel tasandil kui ka järjekordsete verevalamiste vormis,“ märgib Leito.

Leito sõnul hakkab Lääs alles nüüd aru saama, et Ukraina pole Vana Euroopa vasall, vaid hoopis teises, vastanduvas leeris olev suurjõud.

Refereeris Indrek Veiserik

Loe ka 29. jaanuari Kesknädalast – „Ukraina rahvast hullutatakse valega“.

Elatisrahade sissenõudmisest hoidub hoopis riik

Riigikogu sotsiaalkomisjon on aastaid arutanud, kuidas last üksinda kasvatavad vanemad elatisraha kätte saaks. Tulemusi pole. Valitsused on end sellisest probleemist taandanud, asi on läinud iga aastaga aina hullemaks. Arvestades täitestatistikat, nende isikute hulk, kes on lapsekasvatamise eest võlgu, pidevalt suureneb. Hetkel ootab täitemenetluses lahendamist 12 tuhat elatisrahanõuet.

MARIKA TUUS-LAUL
Riigikogu õiguskomisjoni liige

Praktika näitab, et kohtusüsteem tuhandete elatisrahanõuetega hakkama ei saa. Praegu suudavad kohtutäiturid aastas lahendada kõigest vaid 500 menetlust.

Laste elatisraha väljanõudmisega peab tegelema riik

Ka sotsiaalkomisjoni hiljutisel laia kõlapinda leidnud lahtisel istungil arutati seda teemat taas. Paraku sellelt komisjonilt ongi raske oodata põhjapanevaid lahendusi, sest tegemist on läbi ja lõhki juriidilise probleemiga – kohtuotsuste mittetäitmisega ja kohtutäiturite saamatusega võlgade väljanõudmisel.

Küsimusele, miks ei olnud lahenduste leidmisse kaasatud ka õiguskomisjon (mille liikmena käisin sel istungil oma vabast huvist), justiitsminister Hanno Pevkur mulle Riigikogu saalis vastata ei osanud. Istungil ei olnud kohal justiitsministrit ega sotsiaalminister Taavi Rõivast. Mis lahendusi me siis üldse otsime! Eesti riiki pole see küsimus kunagi huvitanud. Elatisraha võlgnevus on taandatud kahe eraisiku vaheliseks asjaks, nagu ka minister Pevkur mulle Riigikogu infotunnis neliviis korda järjest raius.

Sotsiaalkomisjoni lahtisel istungil ei olnud kohal justiitsminister Pevkurit ega sotsiaalminister Rõivast. Mis lahendusi me siis üldse otsime! Eesti riiki pole laste elatisraha küsimus kunagi huvitanud.

Ometi just riigi asi peaks olema kohtuotsuste täitmist kontrollida ja võlglastelt raha sisse nõuda. Kohtuotsuste täitmata jätmist ei saa veeretada eraisikute kaela.

Euroopas sissenõudmissüsteem toimib

Enamikes Euroopa riikides on loodud elatisraha garanteerimise süsteemid, mis tagavad lapsele määratud elatismaksete õigeaegse laekumise. Riigid maksavad neile üksikvanemaile, kes elatisraha (vana nimetus: alimendid) kätte ei saa, teatud toetust, mille riiklik institutsioon oma kohustusi mitte täitnud vanemalt tagasi nõuab.

Raha sissenõudmisega peaks tegelema riik. Riigil on kergem see raha kätte saada, sest riigile võlgnemist kardavad kõrvalehiilijad kindlasti rohkem kui oma abitut ekselukaaslast.

Näiteks on Lätis see süsteem juba mitmendat aastat olemas: üksikvanemale makstakse igakuiselt 45 eurot. Summa pole suur, aga abiks ikka. Samuti on sellesarnased riiklikud süsteemid loodud Soomes, Rootsis, Norras, Austrias, Belgias, Prantsusmaal, Taanis, Saksamaal, aga ka näiteks Austraalias jm. Soome maksab üksikvanema kontole igas kuus 118 eurot. Kui võlgnik ei maksa elatist õigeaegselt või hoiab maksmisest kõrvale, siis laps selle tõttu kannatama ega tühja kõhtu tundma ei pea. Meie reformiministrid aga ütlevad, et riik ei saa üle võtta eraisikute kohustusi ja vanemad klaarigu omavahel asjad ise.

Maksmata elatisrahad jõudsid Euroopa Inimõiguste Kohtusse

Päris lootusetuks see küsimus siiski enam jääda ei saa. Euroopa Inimõiguste Kohus uurib nüüd, miks Eestis laste elatisraha kuidagi kätte ei saada. Üks Eesti kodanik pöördus Euroopa kohtu poole, leides, et kuna Eesti riik pole lapse isa suutnud aastaid kohtuotsust täitma panna ja elatisraha välja nõuda, rikutakse tema inimõigusi. Nimelt on kohtumenetlus ja täitemenetlus kestnud tulemusteta juba üle kümne aasta.

Olgugi et Euroopa Inimõiguste Kohus võtab töösse ainult 2–3% avaldustest, on see küsimus menetluses just sellepärast, et siin nähakse meie õiguskaitsesüsteemis avalduvat laiemat probleemi. Leitakse, et riik peab tagama, et menetlused mõistliku aja jooksul lõpule viidaks. Kui seda ei tehta – järelikult rikutakse inimõigusi.

Minister Pevkur toonitas Riigikogu infotunnis korduvalt, et elatisraha teema olevat kohtutäituritele üle antud ja vastutus seeläbi justkui edasi delegeeritud. Aga Inimõiguste Kohus näeb asja vastupidi: riik peab tagama oma kodanike põhiõiguste kaitse ning õigusriigis peavad täitetoimingud olema proportsionaalsed, õiglased ja tõhusad.

Ilmselt on Euroopa Inimõiguste Kohtus pooleli olev menetlus sundinud ka meie valitsust mõtlema, kuidas vähemalt näidata, nagu riik selle küsimusega tegeleks.

Kaalutakse repressiivmeetmeid

Nii kaalutakse võlglaste suhtes selliseid repressiivmeetmeid nagu autojuhtimisõiguse, kalastamisõiguse või relvaloa peatamist. Pakutud on ka lähetustega Soomes tööl käivate inimeste päevarahade arestimist, samuti teise pensionisambasse kogutud isiku vara kallale minekut jpm, et oleks võimalik hüvitada elatisvõlgnike kohustusi.

Samas teame, et inimesed on võlglased erinevatel põhjustel. Rongavanemate kõrval leidub kindlasti neid, kes on tööst ilma jäänud, kel tõrgub tervis või kes teenibki vaid juhutöödega. Alati ei olda võimelised maksma ka poolt miinimumtöötasust ehk 177 eurot, mida seadus ette näeb ja mida kohus hetkel peaaegu alati ka määrab. Või kui näiteks taksojuhil peatatakse juhiluba, siis mässib ta end veelgi suurematesse võlgadesse.

Advokaadid on leidnud, et kohtud lajatavad kõigile ühe mõõdupuuga ega kaalu kõiki tegureid. Peaministri seisukoht muuta ühiskondlikku hoiakut võlglaste suhtes karmimaks on teemast ja riigi vastutusest kõrvale hiilimine.

Viimane aeg on valitsusel käised üles käärida ja korrastatud süsteem aasta pärast üle anda. Valitsus on selleks, et võtta vastutus!

Tallinn 10130, Toom-Rüütli 3/5,
Kesknädal

Külma aja muremõtteid inimeste õigustest ja vajadustest

Praegune külm aeg sunnib tihti mõtlema kodutuile ja majandussurutises vaevlejaile. Nii kodutus kui ka majanduskriis kuuluvad kapitalismi juurde. Majanduskriis ei teki iseenesest, vaid teatud aja tagant tekitatakse situatsioon, kus pankrotilainete tagajärjel kaovad töökohad, et tööjõud odavneks ja rikkad veel enam rikastuksid. Nii et mitte kunagi ei tule meil olukorda, et kõigil oleks kodu ja igapäevane leib.

Eesti ühinemine Euroliiduga ei viinud meid tõotatud maale, vaid täielikku allakäiku. Ka NATO-st ei maksa rääkidagi – see on ainult nendele kasulik, kes istuvad kõrgetel ametikohtadel. Nüüd on isegi poliitikakaugetel inimestel teada, et Afganistani-missioon, mis juba peaaegu lõppemas, oli siiski mõttetu. Kel oleks julgust avalikustada summasid, mis sellesse NATO musta auku maeti, ja kuipalju noori mehi sandistati? Nüüd on meie kaitseminister kohe saatmas eesti mehi hoopis Aafrikasse korda looma. Kuidas küll on mulle vastumeelt karjeristid, kes nagu väikesed taksikoerad on välja nuuskimas, mis kuskil hakkab toimuma sellist, milles Eesti saaks esimeste seas kaasa lüüa!

Nõnda ongi nüüd nii Kesk-Aafrika Vabariigiga kui ka Ukrainaga.

Kas tõesti toimubki Ukrainaga samamoodi nagu Süüria, Egiptuse, Liibüa või Iraaniga, kuhu lääneriigid on sekkunud? Tundub, et sealsed opositsiooniliidrid on kinni makstud ja neile kõrged ametikohad lubatud, sest kes ei tahaks raha ja võimu. Nii tekitataks ka Ukrainas kaos, mida õhutavad takka kasuahned lääneriigid. Meid valitsevad karjeristid, kelle eesmärk on ise hästi elada, oma palka pidevalt tõstes ning lastes Eestit väljapoole paista riigina, kus nagu polekski toimetulekuprobleeme ja olukorda, et iga hetk võid kaotada töö. Kas inimõiguste valdkonda ei kuulugi, et inimestel oleks töö, eluase, toit? Kas inimõigus on pidev pläägutamine meie heast elust, mida saab nautida vaid teatud osa elanikkonnast?

Elan piirkonnas, kus on uksed kinni pannud 1940. aastal asutatud keskkooli gümnaasiumiosa. Sidejaoskond veel hingitseb. Kui tulevikus haldusreformi abil likvideeritakse ka vallavalitsus, jäävad (ehk) alles kauplus ja peaaegu täistühi kirik.

Kas see, et kohapeal enam ei ole eluks vajalikke asutusi, polegi inimõiguste rikkumine?

Sain pensionile jääda 55-aastaselt ja võisin edasi töötada, sest tööd ja töökohti jätkus. Nüüd aga plaanitakse invaliidid tööle panna, kuigi töökohti pole piisavalt isegi tervetele. Riigil raha ei jätku, kuid ta loobib raha kuhu iganes, tahab sõdidagi. Nüüd on kuulda olnud ettepanek, et Eestis hakataks ravima Ukraina linnades laamendanuid, kes on mässates viga saanud. Võõraste suhtes oleme alati väga abivalmid, kuid omadesse suhtume ükskõikselt.

Linda Avik, Harjumaa

Elu olgu priima!

Minusuguseid eestlasi, kes mäletavad veel esimese Eesti Vabariigi aegu, jääb üha vähemaks, Ega tollal meid jõnglasi täismeeste juttude ligi lastud – öeldi, et minge oma mänge mängima. Aga eks me, teadatahtjad, püsisime ikka kuuldavuse kaugusel. Naabriga põlluserval viljade kasvu vaadates ütlesid talumehed: „Meie kohustus on sõjavägi ja rahvas ära toita, selleks peab ka ikalduseaja tagavara aidas salves olema.“ Kiideti valitsust, kel olid head suhted välisriikidega, mis võimaldasid toodangu ülejääki välismaale müüa. Või, peekon, kanamunad ja juust olid heas hinnas. (Praeguse Eesti valitsuse ajal saame välismaalt tasuta toiduabi puudustkannatajaile.)

Kuulsime tollal ka, kuidas oldi mures, et punased (nõnda nimetati siis kommuniste ja nende pooldajaid) tahaksid valitsust kukutada. Hiljem, kui tulidki vangistamised ja asumisele saatmised kas teatud aastateks või eluajaks, oli ikka maameestel kindel mõte, et Eesti saab vabaks. 1950. aastate lõpul – Hruštšovi „sulaajal“ ei lubatud sundasumisele mõistetuid oma sünnimaale tagasi tulla, vaid pidi end sisse kirjutama Lätimaale või ka Petserisse. Mõned plaanisid koguni Siberisse tagasi minna. Igatahes oli rõõm taaskohtuda omaealistega, kes olid ära käinud Siberis „silmaringi laiendamas“, arutada, kuidas siin ja seal elati okupatsiooniaastail ning kas Eestist ikka saab veel iseseisvat vabariiki.

Lõpuks hea Vabariik taastuski.

Aga tulid ka uued seadused, mis võimaldasid majast või korterist tänavale tõsta inimesi, kes olid olnud mitte lihtsalt üürnikud, vaid oma seaduslikku elupaika aastaid heaperemehelikult hooldanud, kuid kelle kohta nüüd öeldi, et nad olla seal elanud ebaseaduslikult.

Rublad vahetati Eesti kroonideks kursiga 10:1 – kõigile võrdselt 150 ning kisati: „Ostke nüüd maid ja maju, või muidu peame need müüma välismaalastele!“ TV-s ja raadios kiideti seda kõike, kuid rahva hulgas jäid kiitjad vähemusse, kritiseerijaid sai üha rohkem. Pension enam ei võimalda vanainimestel normaalset elu, aga suremiseks on kah palju... Vabrikute ja tehaste täieline mahamüümine polnud edukas. Tootmisseadmeid parseldati vanarauaks – selle järele oli välismaal hirmus nõudmine.

Mõnikord läksid niiviisi vanarauana üle mere minema isegi uhiuued seadmed, mis veel vabrikupakendis.

Pankade mahaparseldamisega oli müügiõnne rohkem. Hansapangale leidus kohe ostja.

PRIIMA-t enam polegi

Kunagi oli ENSV-s tavaline öelda: „Elu meil kehv, aga suits olgu PRIIMA!“ Kuid tubakavabrik “Leek”, mis tootis „Priimat“ ja kunagi tegi kuulsa meresõitja Ahto Valteri auks rahvasuitsu „Ahto“, müüdi välismaalastele maha ja need panid ettevõtte kinni – Eesti tubakatööstus kui tootmisharu lakkas olemast.

Suur valu oli saada Euroopa Liitu ja NATO „vihmavarju“ alla. Kohe hakkasid aga käima jutud, et saame ka miljonitesse ulatuvaid trahve. (Saimegi vägeva suhkrutrahvi – selle eest, et spekulandid olid Eesti kaudu parseldanud suuri suhkrukoguseid.)

Teadjamad ütlesid, et kõik hädad olid meie oma ametnike – liitumisläbirääkimiste pidajate – kehva töö tagajärg. Euroliidu tagaigatsejad nüüd ise hädaldavad, kui euroettekirjutuste mittetäitjaid trahvitakse, aga seaduserikkujaid ju ikka karistatakse.

Kui mõned ärapettunud on hakanud igatsema Euroliidust lahkumist või eurolt oma rahale tagasiminekut, käib Brüssel välja trumbi: „Paljud riigid tahavad meiega ühineda!“

Aga ei maksa unustada – mida suurem ühendus, seda kiiremini see laguneb. Nii läks hiiglasliku Rooma riigiga, Nõukogude Liidu lagunemisele aitasime ise kaasa... Kaks aga ei jäävat kolmandata...

Oleme üle elanud Nõukogude okupatsiooni ja Saksa okupatsiooni. Nüüd oleme Euroopa Liidus, mis on meist paljude meelest samuti samahästi kui okupatsioon. Loodan, et mõned minuvanustest elavad sellegi üle. Peaasi, et surnuaia hauaplatsil meie koht esivanemate kõrval alles oleks.

Ants Kull, Tallinn

1992. a asutati „Leegi“ baasil AS Eesti Tubakas, millel tuumikaktsionäriks *Svenska Tobak*, ja tootmine koliti Eestist Malmösse. 2000. a müüdi kaubamärk „Priima“ ettevõttele *Austria Tabak*. Viimane pakk „Priimat“ (toodetud Poolas) müüdi Eestis 2005. aastal.

NB! Ka toreda nimega sigareti suits kahjustab tervist! Nii pahvijal endal kui ka ümberolijail.

Sortsid ja sortslus meie riigielus

Nad on ega ole luust ja lihast. Eesti idaaladel kutsuti sortsideks pahatahtlikke nõidu. Juba Lehola vanem Lembitu pidi oma rahvast sortside eest kaitsma. Sortse tuli Kalevipojal, kes lauakoormaga teel kodu poole oli, siili õpetust mööda serviti lüüa. Sortse on pekstud Paala ja Madisepäeva lahingus ning hilisemates heitlustes kuni tänapäevani välja. Täna on sortsid Eestis Toompealt (sh Stenbocki majast) ajanud oma kombitsad üle terve maa. Nende kurjus ohustab meie riiki.

Riigikontrolör Alar Karis hoiatas:

„Küsimus ei ole enam, kas me suudame samamoodi jätkata. Oluline on, et me ei venitaks võimalike valikute ja otsuste tegemisega ajani, mil meil pole võimalik isevoolu kulgevaid protsesse mõjutada.“ Selle väljaütlemine nõudis olukorra täpset analüüsi, riiklikku mõtlemist, palju tööd, suurt vastutust ja julgust. Ja seda kõike Alar Karisel on. See oli enam kui 20 aasta jooksul üks haruldane meie riigi nii kõrge tippametniku riigimehelik tegu.

Karis julges Ansipi nõidusliku loitsu „Kui hästi me elame ja kui õnnelikud me oleme!“ kohta auditi kaudu ütelda, et see kõik on vale ja et me ei suuda enam isegi endiselt jätkata, kui me ei otsi teid ja võimalusi olukorra parandamiseks veel enne, kui pole hilja. Riigikontrolör tegi rohkem kui temalt nõuti ning sai selle eest tänu asemel pea- ja rahandusministrilt pahandada. Meie, suurem osa eestimaalasi, aga peame mõlema ministri kurjustamise pärast Alar Karise ees vabandama!

Paha tuleb tõrjuda

Tunnistagem, et kurjusest, pahatahtlikkusest, sortslusest, autusest ja valest on saanud riigivalitsemise osa. Näiteks: aastaid uuritud ja mitte milleski süüdi oleva Villu Reiljani uurimistoimik jõudis Harju maakohtusse, kus kohtualuse süütus kinnitust leidis, aga Tallinna ringkonnakohus allus diktaadile ja virutas samas kohtuasjas võimuparteide tülikale vastasele täie rauaga. Oli see ikka asja eest? Kui ei, siis kuidas võis Tallinna ringkonnakohus süütut inimest süüdi mõista?

Mitmelaadne sortslus

Kas saab olla veel suuremat moraalset kuritööd, enamat kurjust, pahatahtlikkust, sortslust kui see, et kohtunikud peavad süüdi või õigeks mõistvaid otsuseid kellegi käsul tegema?

Sortsidega heitlemine on olnud üpris oluline teema eesti kunstis. Pildil “Kalevipoja võitlus sortsidega” – Eesti esimese professionaalse klaasikunstniku Maks Roosma (1909–1971) graveeritud kristallvaas.

Kohtuniku taga on kogu rahvas, kes kas kiidab kohtuniku töö heaks või laseb põhja. Õigust mõisteti ka siis, kui polnud veel kõrget kohut, Siis tegi selle töö ära rahvas ise.

Mitte ainult üks, vaid kõik kalad hakkavad mädanema peast. Ütelge, kes on andnud rahandusminister Ligile õiguse sõimata inimesi kaabakateks? Või kes on peaministril lubanud Riigikogu infotundides küsimustele vastamise käigus küsijaid mõnitada? Endine kultuuriminister Lang on sõimanud inimesi lumpeniteks. Parlamendiliige Kaja Kallas aga lubab põhja lasta tasuta bussiliikluse pealinnas.

Peaministri ettur Valdo Randpere kutsub viimaseid noori maalt lahkuma ja annab teada, et nende asemele tuuakse uued, kellele makstakse poole suuremat palka. Mis see siis on? Eesti edulugu? Võõrastele makstakse, aga omadele, et nad siia jääksid, mitte. See on nagu džunglis, kus kiskja jätab oma ohvri poole eluga ja haarab juba uue järele.

Kurjusegeen

On siis ikkagi nii, et kiskjalikust ahvist inimeseks arenemise-muundumise pikal teel osutus kurjusegeeni tüvi nii tugevaks, et ei teinud arenemis-muundumisprotsessi mõningatel juhtudel kaasa? Kui ahvist sai inimene ja inimesest veel parem inimene, siis kurjus sünnitab uut kurjust samuti kasvavalt. Et kurjus ei ununeks...

Ajakirjanikud Tuuli Koch ja Kärt Anvelt sõlmisid kihlveo, kumb neist jõuab oma kirjatükkidega ennem hävitada Savisaare ja Keskerakonna. Ikka hävitada, ikka tappa, ikka põhja lasta. See lugu tuleks kivvi raiuda, et tulevased emad võiksid oma lastele jutustada lugu Eestimaal elanud kahest kurjast naisest.

Kus on meie suured ideed?

Mullu 18. detsembril väitlesid Tallinna Televisioonis Andres Raid ja Igor Gräzin, rääkides muude teemade kõrval suurtest ideedest. Meie, eestlaste, suur idee peaks olema parem inimene. Aga millest alata? Kui kommunismi kui ühiskondliku formatsiooni taga oli Marxi ja Engelsi teooria teaduslikust kommunismist ning natsismi taga Hitleri „Mein Kampf“, siis idee „parem inimene“ ees ega taga pole kutsuvat liikumist, piisaval arvul ja tasemel eetikuid-esteetikuid, küllaldaselt asjakohast kirjandust. Kaja Kallas tõotas eetikakoodeksi kirjutada, kuid kardan, et ta ei suuda seda teha, sest tal pole vajalikke iseloomuomadusi ja ta elab liiga suures poliitikas.

Haridusministeerium peab leidma või välja koolitama tasemel kaadri ning muretsema eakohased õpikud ja alates 2014. aasta 1. septembrist viima õppekavva eetika kui õppeaine. Me vajame oma umbejooksnud elukorralduse erapooletut lahtiseletamist niipalju kui see eetika raames on võimalik. Aga see on siiski vaid üks tee paljudest.

Paul Hank, Antsla, Võrumaa

Multitalent Hardi Tiiduse lugu

Möödunud sajandi viimasel kolmandikul oli Eestis vähe neid, kes poleks teadnud Hardi Tiidust, sest sedavõrd tihti võis tema häält kuulda raadios ja näha teda teleriekraanil. Seda eelkõige seoses populaarse raadiosaatega "Mnemoturniir" ja erinevate nimetuste all toimunud televiktoriinidega, mida Valdo Pandi algatusel hakati kutsuma mälumängudeks; tänapäeval aga nendest saanud kilvad.

ENDEL RIHVK
vaatleja

Veelgi enam kasvas Hardi Tiiduse populaarsus, kui ta oma saatesarjas "Vana hõbe" hakkas käsitlema antiikmaailmas toimunut. Saate pealkirjast sai Tiiduse enda hüüdnimi, kuna tema iseloomulik habe aegapidi „hõbedaseks" muutus.

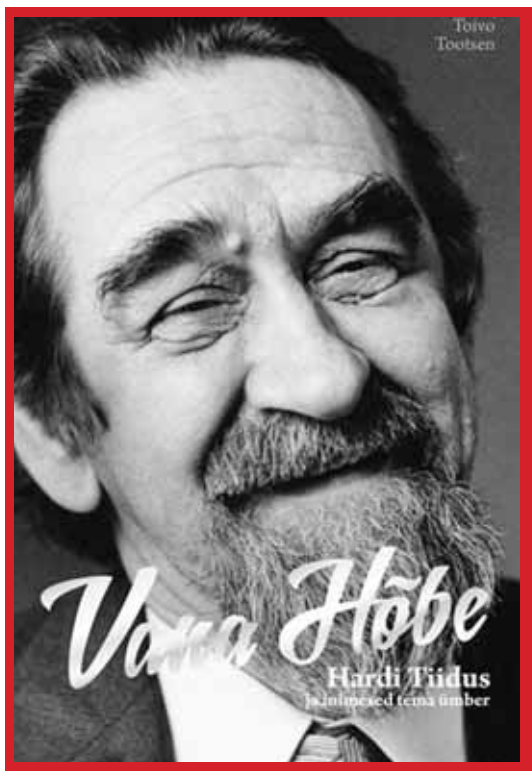

MEENUTUSED: Kuigi Hardi Tiidus oma elulugu süstemaatiliselt kirja ei pannud, jättis ta maha palju nii kirjalikke märkmeid kui ka suulist teavet, et Toivo Tootsenil õnnestus selle põhjal kokku panna huvitav raamat.

Nooruseunistused ja karm tegelikkus

Kuigi Hardi Tiidus oma elulugu süstemaatiliselt kirja ei pannud, jättis ta maha piisavalt palju nii kirjalikke märkmeid kui ka suulist teavet, et tema kolleegil raadiotöö päevilt Toivo Tootsenil on õnnestunud selle põhjal kokku panna raamat, mis kannab pealkirja "Vana Hõbe". Seejuures kasutab Toivo Tootsen seda võtet, mida rakendas Hardi Tiiduse poolt eesti keelde tõlgitud raamatu "Mina, Claudius" autor Robert Graves, s.t nagu oleks kogu tekst kirja pandud või linti loetud nimikangelase enda poolt. See on õnnestunud võte, mis koostaja isiku varju jätab ja Hardi Tiidust veelgi enam fookusse seab.

Raamatus avaneb pilt mitmekülgselt andekast inimesest, kellest võinuks soodsates oludes saada tunnustatud muusik, keelemees või ajaloolane. Juba lapse- ja koolipõlves õppis ta iseseisvalt mängima mitut pilli, luges palju ja omandas mitu võõrkeelt. Paraku ei soovitanud isa pojal muusikat õppima minna, sest see ei taganud toona kindlust tulevikuks. Nii sai Hardist pärast gümnaasiumi lõpetamist Tallinna Tehnikaülikooli ehitusteaduskonna tudeng, kuid aeg ei võimaldanud sel erialal diplomit omandada. Vahele tuli Teine maailmasõda. Hardi Tiidus mobiliseeriti Punaarmeesse, kus ta läbi Leningradi blokaadi jõudis lõpuks Eesti Laskurkorpusesse.

See periood on Hardi Tiiduse biograafias üks komplitseeritumaid, sest ta ei teeninud Laskurkorpuses kuigi kaua lihtsõdurina, vaid ülendati peagi poliittöötajaks ehk, mugandatud keelepruugis, politrukiks. Samas aga ilmnes Hardi võimekus meelelahutajana, ja temast sai diviisiklubi juhataja, kes korraldas väeosades sõdurite meeleolu tõstmist. Seal esinesid ka tagalas viibivad professionaalsed näitlejad ja muusikud, sh Paul Pinna, Georg Ots, Raimond Valgre jt.

Hardi Tiidus ise hakkas looma ja esitama populaarsetel lööklauluviisidel kupleesid, milles pilati Hitlerit ja tema nurjuvaid sõjaplaane.

Populaarsuse tagasid andekus ja vaimukus

Pärast sõja lõppu pühendus Hardi Tiidus veel rohkem ühele noorpõlvehobile – antiikajaloole – ja lõpetas kaugõppes Tartu Riikliku Ülikooli ajaloolasena. Samas jäi ajalugu ka edaspidi talle pigem hobiks, sest põhitööks sai toimetajatöö järgemööda Eesti Riiklikus Kirjastuses, Eesti Raadios ja Eesti Televisioonis. Selle kõrvalt tegeles ta pidevalt tõlkimisega, kasutades oma võõrkeelte-alast andekust. Enda sõnutsi suutis ta vestelda kaheksas keeles, lugeda ja aru saada veel umbes sama paljudes keeltes. Ka ei jätnud ta unarusse oma muusikalembust. Kuigi tal noodilugemisoskus polnud kiita, suutis ta kuuldud meloodia kiiresti meelde jätta ja seda hiljem klaveril esitada.

Hardi Tiiduse tuntus kasvas olulisel määral pärast seda, kui aastail 1966–1970 toimusid ETV ja Soome *Mainos-TV* ühised mälumängusaated "*Naapurivisa*". Neist võttis Hardi Tiidus osa Eesti võistkonna liikmena. Kuna ta oli vääriliseks vastaseks Soome tugevamatele mälumänguritele, eelkõige Esko Kivikoskile, kasvas Hardi Tiiduse populaarsus ka Soomes.

Pärast seda vallandus Eestis tõeline mälumängubuum, mille vedajaks sai Eesti Reklaamfilm. Võistkondlikel mälumänguturniiridel oli Tiidus põhiliselt küsimustekoostaja ja kohtuniku rollis. Mõnikord, kui saatejuht ja hea kamraad Valdo Pant ära oli, astus Tiidus üles ka saatejuhina. Hardi Tiidus võitis populaarsuse oma muheda oleku ja huumorimeelega, kuid kõige enam imponeeris kõigile tema fenomenaalne mälu. Ta teadmised olid väga laialdased, kuigi lemmikteemaks oli poisikesepõlvest peale antiikajalugu, vaimustas Hardi kõiki sellega, et oskas klaveril mängida ligi sadakond riigihümni. Kui klaverit või mingit muud muusikariista käepärast polnud, siis võis ta hümne esitada ka vilistades.

Kui siia lisada veel kupletisti ja anekdoodivestja maine, pole midagi imestada, et Hardi Tiidus oli oodatud külaline mitmesuguste tähtpäevade puhul korraldatud koosviibimistel nii linnas kui ka maal.

Igal mündil kaks külge

Raamatu "Vana Hõbe" teises pooles toob Toivo Tootsen ära mõned Hardi Tiiduse kirjapandud mälestused sellistest tuntud inimestest nagu Felix Moor, Endel Pärn, Lisl Lindau jt, kellega tal oli elu jooksul tulnud kokku puutuda. Edasi saavad Hardi Tiiduse enda iseloomustamiseks sõna tema tänini elavad kaasaegsed. Põhjalikumad meenutused on Olev Remsult, kelle algatusel ja osalusel toimus Hardi Tiiduse eluõhtul tema perekondlik huvireis Rooma – sellesse linna, millest ta oli palju pajatanud, kuid mida polnud oma silmaga näinud. Oma nägemust Hardi Tiidusest vahendavad veel Anto Raukas, Ene Hion, Voldemar Lindström, Hugo Hiibus jt, aga ka Hardi tütar Maria.

Kõik need meenutused on ühtviisi positiivsed. Rõhutatakse, et Hardi Tiidus oli meeldiv inimene ja unikaalne isiksus, kellele pole olnud analoogi. Kuid rahvasuu ütleb, et kuna isegi Päikesel on plekid, võib neid leida ka inimestelt. Saati siis sedavõrd rahva tähelepanu pälvinult nagu Hardi Tiidus. Üldteada oli tema napsilembus. Kas see oli talle külge jäänud sõjapäevist või hilisematelt koosviibimistelt austajate seltsis, jääb ajaloo teada. Aga isegi käesoleva kirjutise autoril on olnud juhus istuda tema kõrval baaripukil Tallinnas Pärnu maanteel nn Käänu baaris, kus ta oma seltskonnaga konjakiklaasi taga maailmaasju arutas. See nõrkus aga Hardil tööd väga ei seganud, sest ta oskas piiri pidada.

Rohkem kõneainet ja küsitavusi on mõnede inimeste hulgas põhjustanud tema tegevus sõja ajal ja vahetult pärast seda. Kuigi parteisseastumist ja politrukina tegutsemist on Hardi ise põhjendanud oma keelteoskuse ja juhuste kokkusattumisena, arvavad mõned ometi, et toona majori- ja hiljem alampolkovnikupaguneid kellelegi niisama õlale ei pandud.

Seda suhtumist esindab kõige ilmekamalt endine näitleja Lembit Anton, kes oma 2013. aastal ilmunud mälestusteraamatu "Eluteatri näitelaval" II osas kirjeldab juhtumeid, kus toonases Kuku klubis kirjakunstnik Paul Reeveer ja näitleja Rein Aren süüdistasid Hardi Tiidust selles nagu oleks ta automaadiga ähvardades sundinud sõdureid eesliinil rünnakule minema ja esitanud nende peale kaebusi, mis lõppesid Siberisse-saatmisega. Hardi ise on kinnitanud, et midagi sellist pole toimunud ja et tema on mehi isegi päästnud, kuna vaikis maha mõndagi, mida omavahel näiteks Stalini kohta räägiti.

See jääbki "sõna sõna vastu" vaidluseks, kuna osalisi ja tunnistajaid pole enam elavate kirjas. Ka ei saa kõike Lembit Antoni kirjapandust puhta kullana võtta. Selleks on tema raamatu tegelaste otsene kõne ilmselgelt tagantjärele Antoni enda poolt konstrueeritud ja paljud seigad väheusutavad.

Ometi jääb faktiks, et Eesti Riiklikus Draamateatris korraldati Rein Areni üle Hardi Tiiduse kaebuse alusel kohtupidamine, kus Arenit süüdistati kommunistide laimamises ja kus Hardi Tiidus esines ühe süüdistajana. Asi lõppes Areni kõrvaldamisega näitlejatöölt kaheks aastaks.

Siinkohal võib ülevaatele multitalent Hardi Tiiduse elust punkti panna ja kõigile huvilistele soovitada Toivo Tootseni koostatud raamatut „Vana Hõbe".

TALLINNA TV
10. – 16. VEEBRUAR

ESMASPÄEV, 10.02
07:00 Info TV
08:00 TÄNA. Nädala kokkuvõte*
08:15 Pühapäevatee*
09:00 Kultuurimeeter*
09:30 Keskkonnanädal*
10:00 TÄNA. Nädala kokkuvõte*
10:15 Draamaseriaal. Peaminister*
11:10 Krimiseriaal. Noor Montalbano 5/6*
12:50 Oma Valitsus*
13:35 Pillimeeste klubi*
14:35 Kinnisvaraveeb
15:00 OTSE: Ülekanne Riigikogust
18:00 TÄNA. Uudised
18:15 Draamaseriaal. Armuleek
19:00 TÄNA. Uudised
19:15 Päevakava
19:30 Terve tervis
20:00 TÄNA. Uudised
21:00 Inimeste lood
21:30 Spordiakadeemia
22:30 Kaksteist
00:05 TÄNA. Uudised*
01:05 Terve tervis*
01:35 TeleChat

TEISIPÄEV, 11.02
07:00 Info TV
08:00 TÄNA. Uudised*
09:00 Draamaseriaal. Armuleek*
09:45 Inimeste lood*
10:15 Terve tervis*
10:45 TÄNA. Uudised*
11:45 Päevakava*
12:00 Spordiakadeemia*
13:00 Ülekanne Riigikogust*
16:00 Kinnisvaraveeb
16:45 Päevakava*
17:00 Inimeste lood*
17:30 Terve tervis*
18:00 TÄNA. Uudised
18:15 Draamaseriaal. Armuleek
19:00 TÄNA. Uudised
19:15 Nädal Pealinnas
19:30 Raul Vaiksooga Tallinnast Viivikonda
20:00 TÄNA. Uudised
21:00 Kas tohib?*
21:30 Vaba mõtte klubi
22:30 Aarete saar
00:10 TÄNA. Uudised*
01:10 Vaba mõtte klubi*
02:10 TeleChat

KOLMAPÄEV, 12.02
07:00 Info TV
08:00 TÄNA. Uudised*
09:00 Draamaseriaal. Armuleek*
09:45 Nädal Pealinnas*
10:00 Raul Vaiksooga Tallinnast Viivikonda*
10:30 TÄNA. Uudised*
11:30 Vintskapist soklini*
12:00 OTSE: LV Pressikonverents
12:30 Vaba mõtte klubi*
13:30 Aarete saar*
15:10 Kinnisvaraveeb
16:15 Nädal Pealinnas*
16:30 Vaba mõtte klubi*
17:30 LV Pressikonverents*
18:00 TÄNA. Uudised
18:15 Draamaseriaal. Armuleek
19:00 TÄNA. Uudised
19:15 Meedia keskpunkt
20:00 TÄNA. Uudised
21:00 Päevakava*
21:15 Inimese mõõde
21:55 Dokumentaalfilm. Eraelu
23:15 Spordiakadeemia*
00:15 TÄNA. Uudised*
01:15 Meedia keskpunkt*
02:00 TeleChat

NELJAPÄEV, 13.02
07:00 Info TV
08:00 TÄNA. Uudised*
09:00 Draamaseriaal. Armuleek*
09:45 Meedia keskpunkt*
10:30 TÄNA. Uudised*
11:30 LV Pressikonverents*
12:00 Inimese mõõde*
12:40 EMV Ladina-Ameerika tantsudes 2014, 1/2*
13:40 Dokumentaalfilm. Eraelu*
15:00 Kinnisvaraveeb
16:45 Ars longior. Sinu kuus kunstiteost*
17:15 Meedia keskpunkt*
18:00 TÄNA. Uudised
18:15 Draamaseriaal. Armuleek
19:00 TÄNA. Uudised
19:15 Dr Vassiljevi tervise-minutid
19:30 Kultuurimeetri arhiivist. Kumus ja Kunstihoones
20:00 TÄNA. Uudised
21:00 Majanduskonverents. Eesti majanduse väljavaated 2020 aastatel
22:00 Härra Eikeegi
00:30 TÄNA. Uudised*
01:30 Inimese mõõde*
02:10 TeleChat

REEDE, 14.02
07:00 Info TV
08:00 TÄNA. Uudised*
09:00 Draamaseriaal. Armuleek*
09:45 Dr Vassiljevi tervise-minutid*
10:00 Kultuurimeetri arhiivist. Kumus ja Kunstihoones*
10:30 TÄNA. Uudised*
11:30 Majanduskonverents. Eesti majanduse väljavaated 2020 aastatel*
12:30 Härra Eikeegi
15:00 Kinnisvaraveeb
16:20 Koolitants 2014, 3/19*
17:15 Dr Vassiljevi tervise-minutid*
17:30 Kultuurimeetri arhiivist. Kumus ja Kunstihoones*
18:00 TÄNA. Uudised
18:15 Draamaseriaal. Armuleek
19:00 TÄNA. Uudised
19:15 Mina, tallinlane
20:00 TÄNA. Uudised
21:00 Jäljed*
21:30 Kas tohib?
22:00 August Rush - südamelaul
23:50 TÄNA. Uudised*
00:50 Mina, tallinlane*
01:35 TeleChat

LAUPÄEV, 15.02
07:00 Info TV
08:00 TÄNA. Uudised*
09:00 Draamaseriaal. Armuleek*
09:45 Inimese mõõde*
10:25 TÄNA. Uudised*
11:25 Terve tervis*
11:55 Inimeste lood*
12:25 Dr Vassiljevi tervise minutid*
12:40 Mina, tallinlane*
13:25 Kas tohib?*
13:55 August Rush - südamelaul*
15:45 Kinnisvaraveeb
16:30 Tasujad (USA, 2006)
17:40 Dokumentaalfilm. Maailm 50 aasta pärast 3/3
18:35 Koolitants 2014, 4/19
19:30 Aleksei Turovski lood
20:00 TÄNA. Uudised
20:15 Miniseriaal. Kuritööd 6/6
21:00 Itaalia miniseriaal. Kodu täis peegleid 1/2
22:50 Üks suund
00:45 TÄNA. Uudised*
01:00 Aleksei Turovski lood*
01:30 TeleChat

PÜHAPÄEV, 16.02
07:00 Info TV
08:00 TÄNA. Uudised*
08:15 Kas tohib?*
08:45 Miniseriaal. Kuritööd 6/6*
09:30 Aleksei Turovski lood*
10:00 Itaalia miniseriaal. Kodu täis peegleid 1/2*
11:50 Koolitants 2014, 4/19*
12:45 Raul Vaiksooga Tallinnast Viivikonda*
13:15 Kultuurimeetri arhiivist. Kumus ja Kunstihoones*
13:45 Meistrite linn. Kalligraaf*
14:05 Dokumentaalfilm. Maailm 50 aasta pärast 3/3*
15:00 Pühapäevatee
15:45 Kinnisvaraveeb
16:35 Terve tervis*
17:05 Inimese mõõde*
17:45 Draamaseriaal. Peaminister
18:40 OTSE: Korvpall. Turow - BC Kalev/Cramo, vaheajal TÄNA
20:40 Krimiseriaal. Noor Montalbano 6/6
22:40 Risttuli (Prantsusmaa 2008)
00:15 TÄNA. Nädala kokkuvõte*
00:30 Pühapäevatee*
01:15 Terve tervis*
01:45 TeleChat

Mälestame!

Keskerakonna Lasnamäe seeniorsektsioon mälestab oma kaaslast **HELGA KELEMENTI**.

Nädala juubilar AARE LAANEMETS 60

1918. aasta 23. veebruaril loeti Pärnus „Endla“ teatri rõdult esmakordselt ette Eesti iseseisvuse manifest. 1992 esietendus sama teatri laval Anton Hansen-Tammsaare „Tõe ja õiguse“ IV osa dramatiseering „Täieline Eesti Vabariik“. Indrek Paasi mängis andekas Aare Laanemets. Tuntud näitlejast ja ka lavastamisel ning teatripedagoogikas tunnustuseni jõudnud mehest oleks aga peaaaegu saanud kaasarääkija, otsustaja ja vastutaja Eesti poliitikaelus.

Aare Laanemets kandideeris 1995. aastal Riigikogusse valimisliidu „Õiglus“ nimekirjas. Valimisliit loodi Eesti Demokraatliku Tööpartei ja rahvaalgatusliku Õigusliku Tasakaalu Erakonna koostööna. Hoian käes tagasihoidlikku mustvalges trükis valimislehte nr 692, kus Laanemets kirjutab, et kandideerib Eesti Vabariigi Riigikogusse selleks et parandada haridust püüdleva noorsoo ja pensionäride olukorda. Samuti peab ta oluliseks tõsta elanikkonna turvatunnet. Ja lõpetuseks on lause: „Ära alistu, tule valima, homne päev on MEIE teha.“

Pärnumaal kandideerides kogus Aare Laanemets 278 häält. Toompea uksed jäid talle küll suletuks, sest tollalgi oli väiksemaarvuliste poliitiliste koosluste esindajatel ebareaalne parlamenti pääseda.
Rahvasuul jätkub aga ikka teravmeelsust. Nii levitasid naljahambad enne toonaseid valimisi ütlust, et Toots ongi punaseks läinud. Tegelikult sai see lausung küll alguse nõukogudeaegsest anekdoodist, milles Joosep Tootsi nimetati esimeseks Eesti kommunistiks, sest ta värvis maakera punaseks. Miks just punaseks, seda tuleks küsida vanameister Oskar Lutsult.
Kui rääkida Laanemetsa enda maailmavaatest, tuleb tunnistada, et omajagu pahempoolsust või õigemini sotsiaalset viha ülekohtu vastu temas tõesti oli. „Või kui ma näen, kuidas vanainimene veeretab sente sõrmede vahel, teadmata, kas osta veerand või pool leiba,“ mõtiskles ta ühes valimiseelses intervjuus. Samas usutluses räägib ta oma emast – õpetajast, kes elas Sauel majas, mille “õigusjärgne” pärija järsku kaugelt välja ilmus. Nendes väljaütlemistes on piisavalt tulisust nagu ka ahjuroobis, millega Joosep Toots Paunvere kooliõpilastega kaklema tulnud saksa poisse ründas.

Naljaga pooleks võib öelda, et Laanemetsa juhiomadusi märgati ka sotsialismiajal. Valter Udami lavatükis „Vastutus“ mängis ta rajooni põllumajandusvalitsuse juhatajat. Oma rollis oli ta sedavõrd veenev, et üks toonane tippametnik arvanud: Laanemets võikski põlluvalitsust juhtida, kui ta näitleja poleks.

Aare Laanemets sündis Tallinnas 1954. aasta 6. veebruaril, 1968 lõpetas Tallinna Spordiinternaatkooli. Sportimishuvi

Foto: rahvusarhiiv

algas Sauelt, kus koos sõpradega rajati võrkpalliväljak ja spordiplats. Sportlikeks saavutusteks olid kolm kolmandat kohta kaugushüppes Harju rajooni kergejõustiku meistrivõistlustel. 17-aastaselt hüppas Laanemets kaugust 6.54.
1972–1976 Tallinna Riikliku Konservatooriumi lavakunstikateedri seitsmendas lennus – viimases, mida juhendas Voldemar Panso ja kus kuulsust kogusid Urmas Kibuspuu, Jüri Krjukov, Sulev Luik, Peeter Volkonski, Ago-Endrik Kerge, Anne Paluver, Priit Pedajas, Lembit Peterson jmt talendid.
Aare Laanemetsa esimeseks töökohaks sai Tallinna Draamateater. Publiku ja kriitikute sümpaatia tõi talle taluperemees Kaarli roll Mikk Mikiveri lavastatud August Kitzbergi draamas „Tuulte pöörises“, mille tegevus toimub 1905. a revolutsiooni keerises. Naispeategelast Leenat kehastas tulevane presidendiproua Helle Meri (toona Pihlak).
1983–1999 töötas Aare Laanemets näitlejana Pärnus „Endla“ teatris, kus lõi üle 40 lavarolli. Indrekut mängis ta lisaks Merle Karusoo lavastatud „Täielisele Eesti Vabariigile“ ka A. H. Tammsaare – Raivo Adlase dramatiseeringus „Armastuse võimalikkusest Vargamäel“. Üheks säravamaks osatäitmiseks on peetud ka nimiosa Selma Lagerlöfi „Gösta Berlingi saagas“.
Laanemets lavastas 11 näidendit, neist viis lastele. 1999 “Endlas” lavale toodud „Salaaia“ eest pälvis ta parima lastelavastuse preemia.
Teatrimehe pedagoogitalent avaldus Pärnus kooliteatrit juhendades. „Ta oli lõbus ja konkreetne inimene ning piisavalt karm õpetaja,“ on meenutanud üks õpilasi, “Endla” näitleja Ago Anderson, kes 1996. aastal koduteatris lavastatud „Kevades“ ise Joosep Tootsi mänginud.

Aare Laanemets oli ka laulumees. Internetist võib leida hoogsa „Puusepa laulu“, mida ta esitab lastenäidendis „Kuidas kuningas Kuu peale kippus“. Säravaid osi oli tal ka mitmes muusikalis. Ka filmirežissöör Arvo Kruusement avastas Aare Laanemetsa „Kevade“ Tootsi mängima just tänu laulmisele, pannes teda tähele Tartu Ülikooli peahoone ees, kus oli toimunud 1969. a juubelilaulupeole pühendatud lauluvõistlus. Koor, kus laulis toona 14-aastane Laanemets, saavutas esikoha.
Lauluga „Mis maa see on?“ assotsieerub täna esimesena laulja Siiri Sisask (teksti kirjutas Peeter Volkonski), kuid viis on pärit Urmas Sisaski muusikast vabaõhuetendusele „Mahtra sõda“, mille lavastas Aare Laanemets koos Ahti Puuderselliga. (Tõsi, ka selles lavastuses Mahtra mõisa mail Rapla lähedal esines peaosas Siiri Sisask. – ***Toim***.)

Insult (või Laanemetsa kihlatu Heli Vahingu sõnul – südamerike) viis elujõus mehe igavikuteele kõigest 46-aastaselt 28. oktoobril 2000. Kolleegid „Endlast“ Seppo Seeman, Peeter Kaljumäe, Jüri Vlassov ja Ago Anderson saatsid teda viimsele teekonnale „Gösta Berlingi saagast“ pärit lauluga, milles soovitatakse võtta üks naps, sestap siis olevat ka surm rõõmsam; Vlassov aga valanud paar sõõmu „Jägermeistrit“ kadunu kalmule.

Kui Aare Laanemetsale kord ausammas püstitatakse, võiks see asuda Pärnus. Kuid miks mitte ka Palamusel, kus ta filmides „Kevade“, „Suvi“ ja „Sügis“ mängis kõige rohkem rahva südamesse läinud Joosep Tootsi? Ehkki Laanemets ise ei soovinud seda rolli ületähtsustada, ei saa keegi eri põlvkondadest publiku armastuse vastu. „Kruusement tegi väga õigesti, et võttis Tootsi ossa ehtsa koolipoisi,“ ütles allakirjutanule Palamusel elav mitmekordne veteranide maailmameister sangpommispordis Ülo Kuusk, kelle arvates oli Aare Laanemets tõepoolest fantastiline näitleja.

Jaan Lukas

Viljandimaa kutsub peole

Keskerakonna Viljandimaa piirkonna uusaastapidu laupäeval, 8. veebruaril kella 19–01. Viljandis, Männimäe külalistemajas (Riia mnt 52d).

* Peole tulevad ka Riigikogu liikmed **Aadu Must**, **Enn Eesmaa** ja **Priit Toobal** – arutlema riigile ja inimestele olulistel ja elulistel teemadel.
* Piirkonna esimehe **Helmut Hallemaa** *(pildil)* tervitus.
* Kultuuriprogrammis Valli Pange laululapsed ja Pange Poisid

* Viljandi Maakonna Pensionäride Ühenduse teatristuudio näitemäng „Sanatooriumi romanss“ (lavastaja Jaan Vuntus).
* Muusika Suure-Jaani ansamblilt „Viiser“.

Osalustasu: 10 eurot töötavatel erakonnaliikmetel, 5 eurot seenioridel ja õpilastel.

„Meedia keskpunkt“ TTV-s 5. veebruaril

kell 19.15 ja kordused

* Kui me juba järgmisel aastal kiiret kasvu käivitada ei suuda, võib Eesti areng lõplikult seiskuda ja riik rahvast tühjaks joosta – nii kinnitasid nimekad majandusmehed Jaan Männik, Jüri Mõis, Raivo Rand jmt Tallinna linna ja Keskerakonna ühisel majanduskonverentsil. „Ärimehed on vihased,“ võtab Kesknädal teema kokku.

* Meie riigi majanduse allakäiku kinnitab ka rahandusminister Jürgen Ligi taaskäivitatud räige kärpekampaania, mille avalikustas Postimees ja mis nõuab ministeeriumidelt edaspidi suurt kulude kokkuhoidu. Kärpekirves vähendab kahe järgmise aasta riigieelarvet tervelt 115 miljoni euro võrra.

* Vaatamata valitsuse tagasiastumisele ja amnestiaseaduse vastuvõtmisele pole mässajad Kiievi tänavatelt lahkunud. Kust võetakse see ressurss, et kõvas pakases nädalate viisi tänavatel seista? Kas Ukraina võib laguneda kaheks riigiks? Ja kas Sotši olümpiamängude algusega sel reedel ei või kaasneda Ukrainas sama, mis juhtus Gruusias 2008. aastal, kui avati Pekingi olümpiamängud?

Saates traditsiooniline kolmik: Urmi Reinde ja Mart Ummelas ning vestlust juhtimas Heimar Lenk

Leivi Šer esitleb oma raamatut

*„Austatud daamid ja härrad kah! Kui Teil tekib vaba aeg, mida pole millegagi täita, ning Te soovite täiustada oma vene keele oskust viimase paari aasta jooksul primitiivselt kirjutatud teksti abil, mille mõistmine ei nõua (või ei vääri) suuri vaimseid pingutusi, võite selle teksti omandada,“ kirjutas endine ajakirjanik ja Tallinna linnaametnik **Leivi Šer** humoorikalt oma esimese raamatu tutvustuseks. Ta ütleb veel, et on küll väliselt normaalne inimene, aga ometi arvab, et temast on saanud kirjanik, kelle umbluujutud peaks ka teisi huvitama.*

Raamat peaks peatselt poodides saadaval olema!

Tartus

Teisipäeval, 11. veebruaril kl 14 kohtub haridusosakonna saalis (Raekoja plats 12) tartlastega prof Aadu Must.

KARL KIVILOO

27.02.1918 – 28.01.2014

Mälestame aktiivset erakonnakaaslast. Avaldame kaastunnet lähedastele.

Keskerakonna Põltsamaa osakond ja Jõgevamaa piirkond